

INTEGRAAL VEILIGHEIDSBELEIDSPAN

2023 - 2026

augustus 2023

Integraal Veiligheidsbeleidsplan gemeente Pekela 2023-2026

Juli 2023.

Inhoudsopgave

1. Inleiding

- 1.1 Integrale veiligheid; begrippen en context.
- 1.2 Rollen en verantwoordelijkheden.
- 1.3 Opbouw en leeswijzer.

2. Kaders en ambities van andere veiligheidspartners

- 2.1 Nationale Veiligheidsagenda 2023-2026.
- 2.2 Regionaal Beleidsplan Regionaal Bestuurlijk Politieoverleg Noord Nederland (RBPO) 2024-2027.
- 2.3 Jaarwerkplan Basisteam Ommelanden Midden.
- 2.4 Coalitieakkoord Pekela 2022-2026 en Toekomstvisie Pekela 2022-2026.
- 2.5 Veiligheidsplan VRG 2020-2024 en Visie Brandweezorg Groningen 2030.
- 2.6 Rapport Ondermijning in het Ommeland, maart 2023.

3. Hoe staan we er eigenlijk voor? Analyse en beleving van de Veiligheid in Pekela

- 3.1 Inleiding.
- 3.2 CBS-data.
- 3.3 Het eigen uitgevoerde Veiligheidsonderzoek.

4. Welke prioriteiten en ambities formuleren we voor onszelf?

- 4.1 In 'der Beschränkung zeigt sich erst der Meister'; keuze en focus.
- 4.2 De voorgestelde beleidsprioriteiten.
- 4.3 De geprioriteerde veiligheidsthema's toegelicht.

5. Financiën

6. Ten slotte.

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Integrale Veiligheid; begrippen en context.

Voor u ligt het integraal Veiligheidsbeleid van de gemeente Pekela. Het plan bestrijkt de planperiode 2023-2026. Vanuit zijn bijzondere verantwoordelijkheid voor de (handhaving van de) Openbare Orde en Veiligheid wordt dit beleidsdocument u aangeboden door de burgemeester als zijnde verantwoordelijk portefeuillehouder. In de Politiewet 2012 is bepaald dat tenminste eenmaal in de vier jaar de doelen door de gemeenteraad worden vastgesteld die de gemeente op het terrein van de veiligheid nastreeft en waar de Politie een rol in heeft (art. 38b Politiewet 2012). Dit Integraal Veiligheidsbeleid voorziet daarin.

Integrale veiligheid

Integrale veiligheid betekent in dit verband een allesomvattende, dat wil zeggen op alle verschijningsvormen of domeinen van veiligheid beschreven aanpak waarbij de interventies van de betrokken veiligheidspartners op elkaar worden afgestemd zodat er een duurzaam resultaat kan worden bereikt.

Veiligheid is hierin nogal een 'containerbegrip'. Veiligheid wordt wel omschreven als '*de mate van afwezigheid van potentiële oorzaken van een gevaarlijke situatie of de mate van aanwezigheid van beschermende maatregelen tegen deze potentiële oorzaken*'.

Veiligheid is daarmee ook een relatief, afhankelijk begrip, aangezien niets onder alle omstandigheden volledig zonder gevaar is en beschermende maatregelen dan ook per definitie niet altijd bestand zijn tegen elk gevaar. Daarnaast vergt het wegnemen van oorzaken van onveiligheid altijd een beslag op schaarse middelen, zoals geld en tijd zodat er altijd keuzes moeten worden gemaakt en prioriteiten worden gesteld. Een mate van volledige veiligheid is daarmee ook niet haalbaar of realistisch.

De gemeente als regisseur

Niettemin is veiligheid een zodanige basisbehoefte van mensen dat er altijd gestreefd moet worden naar een zo groot mogelijke mate van veiligheid. De overheid en dus ook de gemeente als lagere overheid, heeft daarin een inherente, klassieke taak om burgers te beschermen tegen inbreuken en bedreigingen van hun veiligheid. De gemeente kan dit uiteraard niet alleen en heeft daarbij ook inzet en commitment nodig van andere veiligheidspartners zoals Politie, Het Openbaar Ministerie, de Zorg- en Veiligheidshuizen, het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC en landelijk het LIEC), maar ook vele maatschappelijke- en zorgpartners zoals Veilig Thuis, Jeugdzorg, Raad voor de Kinderbescherming, Verslavingszorg, Lentis etc. Een heel pallet van veiligheidspartners met eigenstandige verantwoordelijkheden en bevoegdheden. De rol van de gemeente is hierin, voor zover het de lokale veiligheid aangaat, die van regisseur en daarmee ook verbinder in de alliantie.

Objectieve en subjectieve veiligheid

Veiligheid wordt vaak onderscheiden in objectieve veiligheid en subjectieve veiligheid. Bij objectieve veiligheid gaat het om de vastgestelde en ook vaak vastgelegde verschillende vormen van criminaliteit zoals woninginbraken, diefstallen, bedreigingen, geweldsincidenten waaronder ook het huiselijk geweld. In politiestatistieken wordt dit vastgelegd, al dan niet naar aanleiding van gedane aangifte en meldingen. Maar niet alle feitelijk gepleegde criminaliteit komt terecht bij politie en justitie. Soms is er sprake van een vooraf ingeschatte kansloosheid v.w.b. het opsporen van de dader. Soms is er sprake van schaamte of andere omstandigheden, die slachtoffers beletten melding te maken van de schending of inbreuk op hun veiligheid. De data van politie en justitie kent dan ook bij voorbaat een zgn. 'dark number'.

Naast objectieve veiligheid is ook het begrip subjectieve veiligheid van belang waar het gaat om de beleving van de veiligheid. Het peilen of bepalen van de mate van subjectieve veiligheid gebeurt doorgaans door veiligheidsonderzoeken of enquêtes. Of en hoe men zich in de woonomgeving bijvoorbeeld veilig of onveilig voelt, kan afhangen van heel verschillende factoren zoals hoe de omgeving er uit ziet (verloedering, slecht onderhoud), hoe het staat met het toezicht door bijvoorbeeld politie, maar ook hoe de sociale cohesie is in de buurt (kent men elkaar, helpt men elkaar etc.). Op beide vormen van veiligheid moet worden gestuurd waarbij er ook een duidelijke relatie bestaat tussen objectieve en subjectieve veiligheid. Zo kan toename van het objectieve aantal woninginbraken, het gevoel van onveiligheid sterk (negatief) beïnvloeden.

Indeling in veiligheidsthema's en -velden

Een in 'veiligheidsland' veel gebruikt overzicht van alle thema's en subthema's van veiligheid is ontleend aan het door de VNG beschreven Handreiking Kernbeleid Veiligheid. Daarin komt het volgend overzicht voor.

Veilige woon -en leefomgeving	Bedrijvigheid en veiligheid	Jeugd en veiligheid	Fysieke veiligheid	Integriteit en veiligheid
1.1 Sociale kwaliteit	2.1 Veilig winkelgebied	3.1 Jeugdoverlast	4.1 Verkeersveiligheid	5.1 Polarisatie en radicalisering
1.2 Fysieke kwaliteit	2.2. Veilige bedrijventerreinen	3.2 Jeugdcriminaliteit/ individuele probleemjongeren	4.2 Brandveiligheid	5.2 Georganiseerde /ondermijnende criminaliteit
1.3 Objectieve veiligheid/ veel voorkomende 'high impact' criminaliteit	2.3 Veilig uitgaan	3.3 Jeugd, alcohol en drugs	4.3 Externe veiligheid/ omgevingsveiligheid	5.3 Weerbare overheid/weerbaar bestuur
1.4 Subjectieve veiligheid	2.4 Veilige evenementen	3.4 Veilig in en om de school	4.4 Rampenbestrijding en crisisbeheersing	5.4 Informatieveiligheid
	2.5 Veilig toerisme			5.5 Ambtelijke/bestuurlijke integriteit

Er wordt in dit (alomvattend) overzicht worden 5 veiligheidsvelden onderscheiden, de grotere thema's die in een gemeente kunnen spelen. Het gaat daarbij om de Veilige woon- en leefomgeving, de Bedrijvigheid en veiligheid, de Jeugd en veiligheid, de Fysieke veiligheid en de Integriteit en veiligheid. Deze velden of thema's kunnen op hun beurt weer worden onderscheiden door subthema's of deelonderwerpen. Idealiter zou op elk thema en deelonderwerp door de betrokken of relevante veiligheidspartner (gecoördineerde) inspanning moeten worden geleverd om gewenste veiligheidsresultaten te bereiken. In de werkelijkheid is er sprake van schaarse middelen en moeten er keuzes worden gemaakt en prioriteiten worden gesteld.

1.2 Rollen en verantwoordelijkheden

Zoals al eerder is gesteld is er in de aanpak van onveilige gebeurtenissen, risico's of fenomenen, sprake van een divers pallet van veiligheidspartners die hun eigen rollen en verantwoordelijkheden hebben. Zo is het Openbaar Ministerie (OM) belast met de strafrechtelijke vervolging van de door de Politie opgespoorde (strafrechtelijke) feiten en omstandigheden (art. 12 Politiewet 2012; strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde genoemd). De Politie die naast een gezagsverhouding met het OM ook een verantwoordelijkheid en gezagsverhouding heeft voor wat betreft handhaving van de openbare orde en de uitvoering van de hulpverlening, ten aanzien van de burgemeester (art. 11 Politiewet 2012). Zo hebben meerdere organisaties eigenstandige verantwoordelijkheden en bevoegdheden, al dan niet vastgelegd in nadere wetgeving.

Voor wat betreft de gemeenteraad is dus op grond van de Politiewet een verplichting om doelen vast te stellen die de gemeente op het terrein van de veiligheid nastreeft door de handhaving van de openbare orde en de hulpverlening door de politie (art 38b Politiewet 2012). Ook voor andere veiligheidspartners is het van belang welke focus de gemeenteraad heeft en daarmee welke prioriteiten zij stelt. Dit als kader voor de uitvoering onder regie van de burgemeester en/ of het college (afhankelijk welk veiligheidsonderwerp het betreft).

1.3 Opbouw en leeswijzer

Om goed te kunnen bepalen waar de eigen gemeentelijke prioriteiten liggen is het vooraleerst van belang om te weten wat de ambities en kaders van andere overheden en veiligheidspartners zijn. Een inventarisatie van allerlei brondocumenten, waaronder ook begrepen het eigen Coalitieakkoord en de vastgestelde Toekomstvisie Pekela, wordt dan ook in hoofdstuk 2 behandeld. In hoofdstuk 3 wordt een analyse gegeven vanuit statistieken en andere data en vanuit het uitgevoerde veiligheidsonderzoek onder bewoners van Pekela. Daarmee is het speelveld verkend en kunnen er in hoofdstuk 4 prioriteiten en ambities worden geformuleerd. Dit hoofdstuk is daarmee het kernhoofdstuk van het Integraal Veiligheidsbeleid voor Pekela. Voor de planperiode 2023-2026 zal daaraan door het college uitvoering moeten worden gegeven. Hoofdstuk 5 geeft het financiële kader weer waarbinnen de uitvoering moet plaats vinden. In het laatste hoofdstuk 6 worden nog wat slotopmerkingen geplaatst.

Hoofdstuk 2 Kaders en ambities van andere veiligheidspartners

In dit hoofdstuk komen de kaders en ambities van andere veiligheidspartners (waaronder ook andere overheden) aan de orde. Ook de eigen gemeentelijke ambities die zijn vastgesteld op het gebied van veiligheid worden geïnventariseerd. Aldus kan er een overzicht ontstaan van het samenspel van al de relevante en betrokken partners in de ambitie tot het realiseren van 'veiligheidswinst'. Dit geeft de raad dan weer een goede uitgangspositie voor het bepalen van haar eigen doelen.

2.1 Nationale Veiligheidsagenda 2023-2026

De Minister van Veiligheid en Justitie heeft gehoord het College van Procureurs-generaals, de regioburgemeesters en ook de korpschef van de nationale Politie, in september 2022 de Veiligheidsagenda 2023-2026 vastgesteld. In deze Veiligheidsagenda worden de landelijke beleidsdoelstellingen voor de komende vier jaar vastgesteld. Het betreft hier grote veiligheidsuitdagingen op vraagstukken die landelijk of internationaal spelen, die eenheidsoverstijgend zijn en/of waar afstemming in de aanpak of specifieke expertise op landelijk niveau voor nodig is. De landelijke beleidsdoelstellingen zijn complementair aan de lokale veiligheidsagenda's en laten ruimte aan het gezag om lokaal keuzes te maken en prioriteiten te kunnen stellen t.a.v. de taakuitvoering door de politie (p. 2, Veiligheidsagenda). In de nationale veiligheidsagenda zijn de volgende veiligheidsthema's geprioriteerd met daaronder de genoemde doelstellingen:

- Ondernijning en georganiseerde criminaliteit;
 - Aanpak criminele samenwerkingsverbanden;
 - Aanpak criminele geldstromen;
- Mensenhandel;
 - Doorontwikkeling van de online opsporing;
 - Inzet op eenheidsoverstijgende samenwerking;
 - Internationaal;
- Cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit, waaronder online seksueel kindermisbruik;
 - Cybercrime;
 - Gedigitaliseerde criminaliteit;
 - Online seksueel kindermisbruik;
- Verbinding met de samenleving en maatschappelijke onrust;
 - Jaarlijks gesprek op niveau eenheid over inzet en effectiviteit van politie;
 - Ontwikkeling toolbox met best practices en integrale interventiestrategieën;
 - Ontwikkeling informatiestrategie voor de omgang met maatschappelijke onrust.

In het coalitieakkoord Rutte IV zijn hiervoor in totaal € 534 mln. structureel aan middelen beschikbaar gesteld die grotendeels dienen voor de versterking van het fundament van de politie.

2.2 Regionaal Beleidsplan Regionaal Bestuurlijk Politieoverleg Noord Nederland (RBPO) 2024-2027

Op het niveau van de drie Noordelijke provincies (eenheid Noord-Nederland) vindt er ook periodiek overleg en afstemming plaats tussen de eenheidsleiding van de politie, de leiding van het Arrondissementsparket Noord-Nederland van de Openbaar Ministerie en de burgemeesters in Fryslân, Drenthe en Groningen. Dit Regionaal Bestuurlijk Politieoverleg (RBPO) heeft ook beleidsplan opgesteld waarvan de huidige nog een looptijd heeft van 2020 tot en met 2023.

Op dit moment wordt er nog gewerkt aan het nieuwe beleidsplan voor de periode 2024-2027. Het beleidsplan van het RBPO over de planperiode 2020-2023 kent een viertal geprioriteerde thema's namelijk:

- Ondernijnde criminaliteit;
- Effectieve verbinding veiligheid en zorg;
- Cyberveiligheid;
- Maatschappelijke onrust of verdeeldheid (bij overheidsbeslissingen).

Voor de nieuwe planperiode (2024-2027) wordt voorgesteld om op dezelfde thema's met nadere accenten voor te borduren.

2.3 Jaarwerkplan Basisteam Ommelanden Midden

De gemeente Pekela maakt samen met de gemeenten Veendam en Midden-Groningen deel uit van het Basisteam Ommelanden-Midden. In de beleidsdriehoek op het niveau van dit basisteam, wordt jaarlijks een Jaarwerkplan vastgesteld met daarin een aantal geprioriteerde thema's. Voor 2023 zijn deze:

- Digitale criminaliteit;
- Samenspannen tegen ondermijning.

Met een totale bezetting van 89,4 fte (waarvan 50,3 fte operationele sterkte en 17,1 fte. wijkagenten) wordt naast deze thema's in het algemeen gewerkt aan de opsporing van strafbare feiten, de handhaving van de openbare orde en uiteraard aan de hulpverlening aan hen die dat nodig hebben.

2.4 Coalitieakkoord Pekela 2022-2026 en Toekomstvisie Pekela 2022-2026

Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 is uiteindelijk door de gevormde coalitie tussen SVP, PvdA en SP een coalitieakkoord gesloten onder de titel 'Samen thuis in de toekomst'. In dit akkoord zijn een aantal aandachtspunten benoemd die voor het Integraal veiligheidsbeleid relevant zijn. Het gaat daarbij om:

- Veilige buurt met aandacht voor te hard rijden met name binnen de bebouwde kom;
- Aanpak ondernijnde activiteiten;
- Terugdringen overlast door burenruzies, jongerengroepen en woonfraude.
- Aanpak drugscriminaliteit met name ter bescherming van jongeren.

Naast het Coalitieakkoord is er ook door het college een Toekomstvisie 2022-2030 aan de gemeenteraad aangeboden die op 4-10-2022 door de raad (in meerderheid) is vastgesteld. De Toekomstvisie is gebaseerd op een goede analyse van sterke en zwakke punten van de gemeente, is tot stand gekomen middels brede participatie en is ten eerste bedoeld als 'kapstok' voor gemeentelijk beleid voor de komende acht jaar.

Voor wat betreft het opstellen van Integraal veiligheidsbeleid is met name op de pijler woonomgeving (hoofdstuk 2.2) input te vinden voor het Integraal veiligheidsbeleid. Op p. 22 van de Toekomstvisie is te lezen:

- De omgeving is veilig om in te wonen. Er is geen plaats voor ondernijnde activiteiten zoals illegale hennepsteelt. Er is minder overlast door burenruzies, jongerengroepen en woonfraude.

- In een veilige woonomgeving is het veilig op straat. De maximum snelheid op wegen, met name in de bebouwde kom, geldt niet voor niks.

2.5 Veiligheidsplan VRG 2020-2024 en Visie Brandweezorg Groningen 2030

Voor wat betreft de Fysieke veiligheid (zie het overzicht van veiligheidsthema's op p. 4) heeft de gemeente Pekela als deelnemer van de gemeenschappelijke regeling ook direct te maken met de Veiligheidsregio Groningen (VRG). De VRG heeft in 2020 haar Veiligheidsplan vastgesteld (na consultatie van de raden) waar het Regionaal beleidsplan onderdeel van uitmaakt. In dit Regionaal beleidsplan zijn op basis van beschreven trends en ontwikkelingen vier thema's benoemd waar de VRG op inzet. Deze zijn:

- Samen met overheid, inwoners, bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties werken aan (fysieke) veiligheid;
- Aangaan van samenwerkingsallianties naast klassieke (crisis)partners ook in de private sector;
- Meer aandacht voor proactief handelen, risicogericht werken, in te zetten op risicobewustzijn, acceptatie, preparatie en het versterken van weerbaarheid van inwoners;
- Flexibel optreden passend bij de situatie.

Naast het vastgestelde Veiligheidsplan van de VRG is ook de Toekomstvisie van de Brandweezorg van belang. In januari 2023 is dit visiedocument als onderdeel van een groter beleidspakket, besproken en akkoord bevonden. In de visie is langs drie programmalijnen vanuit een realistisch perspectief invulling gegeven aan de primaire taak van de brandweer (veiligheid realiseren en herstellen waar deze in het geding is). De programmalijnen met daaronder de deelambities luiden:

- Risicogerichte preventieve brandweezorg;
 - Preventie van de brandweezorg is in balans met de repressie;
 - Mee bewegen met veranderende risicoprofielen;
 - Preventieve brandweezorg is risicogericht georganiseerd;
 - Beweging van adviseur van toezicht naar meer integraal adviseur;
 - Aangaan van meer maatschappelijke allianties.
- Solide organisatie van de repressieve brandweezorg;
 - Focus op de uitvoering op de taakgebieden brandbestrijding, hulpverlening, incidentbestrijding gevaarlijke stoffen en waterongevallenbeheersing;
 - Realistisch dekkingsplan gebaseerd op 10 robuuste posten en 2 continu-bezette posten;
 - Modern vrijwilligersmanagement met maatwerk aan posten;
- Brandweezorg in verbinding met de samenleving;
 - Brandweerorganisatie die naar buiten is gericht;
 - Bevorderen van zelf- en samenredzaamheid;
 - Vergroten bewustzijn van veiligheidsrisico's.

2.6 Rapport Ondermijning in het Ommeland, maart 2023

Als één- na- laatste 'brondocument' kan niet onvermeld blijven het rapport van Edward van der Torre et al. zoals dat in maart 2023 is verschenen. Onder de titel *Ondermijning in het Ommeland* is een analyse gemaakt van (de gemeentelijke aanpak van) ondermijning in negen Groningse gemeenten (waaronder Pekela). Het is een vervolg en aanvulling op het rapport *Groningse praktijken* (Van der Torre en Tops, 2022) over de gemeente Groningen. Het rapport maakt nu ook voor de Ommelander gemeenten de balans op en formuleert aanbevelingen. Gelet op de breed gedragen landelijke en

regionale wens om de (criminele) ondermijning aan te pakken (zie ook de vorige paragrafen), is ook dit rapport van groot belang.

Het vraagstuk van georganiseerde criminaliteit staat sinds 2010 stevig op de agenda van het lokaal bestuur, aanvankelijk in vooral grotere steden. Ondermijning wordt in dit verband opgevat als schadelijke (lokale) effecten van georganiseerde criminaliteit. Omschrijvingen van het begrip georganiseerde criminaliteit bevatten doorgaans de volgende elementen: het gaat om groepen die gericht zijn op illegaal gewin, die stelselmatig delicten plegen met ernstige gevolgen voor de samenleving en die in staat zijn deze delicten met geweld of corruptie af te schermen (Finaut e.a., 1996). Ondermijning gaat over de schadelijke effecten van de georganiseerde criminaliteit op de samenleving. Zij tast de beoogde en legale werking van het samenlevingssysteem aan.

In het rapport van Van der Torre et al. worden criminele gelegenheidsstructuren en daarop geënte criminele praktijken beschreven. Daarnaast wordt een analyse gemaakt van de gemeentelijke aanpak van ondermijning. Het rapport sluit af met een drietal aanbevelingen t.w.:

1. Meer ambtelijke OOV-capaciteit per gemeente, betaald vanuit de eigen begroting.
2. Ook meer gemeentelijke capaciteit van Boa's, handhavingsjuristen en personeel op het snijvlak van zorg en veiligheid.
3. Samenwerking op Groningse schaal is verstandig.

2.7 Contourennota aanpak ondermijnende criminaliteit Groninger gemeenten

In navolging op het verschijnen van het rapport van Van der Torre et al. Is in de regio (Provincie) door de burgemeesters van de 10 gemeenten de eerste aanzet gegeven om de aanbevelingen uit het rapport te gaan vertalen naar ook een regionale aanpak. Daarmee wordt invulling gegeven aan de derde aanbeveling zoals die ook hierboven is vermeld. Door de groep van regioburgemeester is de burgemeester van Stadskanaal (bm. Sloots) aangewezen als portefeuilleburgemeester op het thema Ondermijning voor de regio. In een eerste Contourennota worden vier sporen aangegeven waar de regio, en daarmee ook de gemeente Pekela, inspanningen op moet gaan leveren. De sporen zijn:

1. Bewustwording en weerbaarheid;
2. Bestuurlijke controles en ontwikkeling regionaal interventieteam;
3. Eenheid in beleid en uitvoering en intensivering Bibob-toetsing;
4. Ontwikkelen van een zgn. Groningse norm.

Inmiddels is op deze sporen een Plan van aanpak gemaakt voor de regionale aanpak van ondermijning. In de praktijk betekent dit dat er een projectmatige structuur zal worden opgezet waarin een net aangestelde projectleider overzicht houdt over de per spoor ingestelde werkgroepen om uiteindelijk te komen tot een voor de regio Groningen uitgewerkte concrete resultaten. Zo zal er op een zeker moment bijvoorbeeld een regionaal interventieteam zijn die risicogestuurd integrale handhavingsacties in de Provincie gaat uitvoeren waarmee de criminele ondermijning kan worden gestuit. Een voorbeeld van intensieve, regionale samenwerking die voor alle gemeenten overstijgend voordeel oplevert.

Hoofdstuk 3 Hoe staan we er eigenlijk voor? Analyse en beleving van de veiligheid in Pekela

3.1 Inleiding

Hoe staat het eigenlijk met de veiligheid in Pekela? Al meer dan tien jaar wordt er door het CBS data verzameld (afkomstig van Politie, Veilig Thuis, reclassering, St. Govroam en andere bronnen). Ook wordt er tweejaarlijks een zgn. Veiligheidsmonitor uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid en het CBS. Per editie worden de inwoners van 100 tot 150 gemeenten in Nederland bevraagd middels een online enquête. De gemeente Pekela heeft besloten naast deze meer algemene data, ook onder de eigen inwoners een meer verdiepend veiligheidsonderzoek te laten houden welke ook als online enquête wordt uitgezet onder een representatieve groep inwoners van Pekela. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de verzamelde CBS-statistiek als ook op de resultaten van het zelf uitgevoerde veiligheidsonderzoek.

3.2 CBS-data

Op de website van het CBS is onder het pad <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/openbare-orde-en-veiligheid> heel veel informatie te vinden over de stand van de veiligheid in de gemeente gedurende jaren. Het aldaar getoonde dashboard geeft cijfers en statistieken over gedigitaliseerde criminaliteit, zorg & veiligheid, veilige woon- en leefomgeving, bedrijvigheid en veiligheid, jeugd en veiligheid en ondermijnende criminaliteit. De indicatoren in het dashboard zijn daarmee afgestemd op de Handreiking Kernbeleid Veiligheid (zie ook onder 1.1).

Omdat de weergave op www.waarstaatjegemeente.nl erg duidelijk is en ook vooral goed interactief, wordt hier voorsnog verwezen naar deze vindplaats. Een aantal opvallendheden worden hier wel vermeld. Ten opzichte van het landelijk beeld valt op dat:

- Het aantal Veilig Thuis meldingen bij (ex-) partnergeweld en kindermishandeling in Pekela ligt (meerjarig) hoger dan het landelijk beeld; v.w.b. (ex-)partnergeweld is in het eerste halfjaar van 2022 (net als in 2021) het cijfer onder het landelijk cijfer gekomen, maar dit lijkt zo een administratief probleem nu kennelijk het werkelijk aantal past na 1 januari bekend wordt gemaakt (en daarmee weer terugvalt op een vaste ondergrens van 123). Voor VT-meldingen inzake kindermishandeling zijn de cijfers voor Pekela significant hoger dan de landelijke cijfers.
- V.w.b. de herkomst van Veilig Thuis meldingen valt op dat in Pekela in 20% van de gevallen dit niet beroepsmatig is terwijl dat cijfer landelijk gezien op 8,4 % ligt. In Pekela melden kennelijk omwonenden, kennissen of anderszins zich vaker dan in de rest van het land.
- De politieregistraties voor overlast jeugd nemen sinds 2018 sterk toe en komen sinds 2022 voor het eerst boven het landelijk cijfer.
- Het aantal levensdelicten (per 10.000 inwoners) is in Pekela sinds 2012 hoger dan het landelijk cijfer met uitschieters in 2013, maar ook in 2021 en 2022. Een levensdelict is een misdrijf dat andermans dood tot gevolg heeft.
- Voor wat betreft de drugsdelicten (drugsvervaardiging, drugshandel en drugsbezit) is de trend in Pekela (m.n. sinds 2018) onder die van Nederland. Dit lijkt in tegenspraak met het gevoel of de beleving daaromtrent.

- Op de zgn. Leefbarometer (een instrument dat een inschatting geeft van de leefbaarheid, dat wordt bepaald door een groot aantal kenmerken variërend van de in een gebied gepleegde misdrijven tot de lokale geluidsbelasting) scoort Pekela (0,0479) in afwijking van het landelijk gemiddelde (0,0035) en slechter dan bijv. Midden-Groningen of Veendam.
- Het aantal vernielingen (aan openbaar gebouw,abri's, overige objecten of tegen goederen in het algemeen) is in Pekela sinds 2012 hoger dan het landelijk cijfer. In 2021 was er (weer) sprake van een piek in het aantal vernielingen.
- Het aantal meldingen van geluidshinder (een situatie anders dan afkomstig van een horecagelegenheid of een evenement) is door de jaren heen (vanaf 2012) in Pekela significant hoger dan de landelijke trend.
- Het aantal winkeldiefstallen is meerjarig (vanaf 2012) lager dan de landelijke trend.
- De Sociale (on)veiligheid (index gevormd door criminaliteit, ondervonden overlast en onveiligheidsbeleving) is na jaren van onder het landelijk gemiddelde te zijn geweest, weer gestegen boven het landelijk gemiddelde in 2021.
- De onveiligheidsgevoelens (hoe onveilig men zich in de buurt voelt) is sinds 2017 hoger dan het landelijk gemiddelde en is in 2021 sterker toegenomen.

3.3 *Het eigen uitgevoerde Veiligheidsonderzoek*

In samenwerking met marktonderzoeksbureau Enigma Research is in april 2023 een Veiligheidsonderzoek uitgevoerd. Het betrof hier een kwantitatief online onderzoek waarbij respondenten uit een aselechte steekproef van inwoners van 18 jaar en ouder, werd gevraagd deel te nemen (op basis van anonimiteit). Er zijn daartoe 5.882 inwoners benaderd per brief. Bij het versturen van de brieven is rekening gehouden met een juist verdeling naar geslacht. Leeftijd en wijk/ buurt. De steekproef is daarmee representatief te noemen.

Inmiddels is het Veiligheidsonderzoek uitgevoerd en afgerond. Er zijn in totaal 421 ingevulde enquêtes verwerkt wat een responspercentage oplevert van 8%. De netto steekproef van 421 valt met een betrouwbaarheid van 95% te concluderen dat de steekproefuitkomst maximaal 4,6% zal afwijken van de werkelijke situatie. De steekproef is daarmee representatief te noemen.

De belangrijkste uitkomsten van de bewonersenquête zijn:

- 63% van de respondenten vindt dat de buurt waarin zij wonen qua leefbaarheid en veiligheid gelijk is gebleven tegenover 30% die van mening is dat de buurt het afgelopen jaar er op achteruit is gegaan;
- 32% van de respondenten voelt zich nooit onveilig in hun buurt tegenover 29% en 11% die zich resp. soms of vaak onveilig voelt;
- 47% van de respondenten heeft het idee dat er enigszins criminaliteit in de buurt voorkomt terwijl 11% zegt dat dat voorkomt in behoorlijke mate waaronder 3% zegt dat dat veel is;
- 22% van de respondenten zegt dat de criminaliteit het laatste jaar is toegenomen; 40% zegt dat het is gelijk gebleven;
- De veiligheid in de buurt krijgt gemiddeld een ruime 7 (7,2);

- Agressief verkeersgedrag/ te hard rijden scoort als onveilige gebeurtenis hoog als gebeurtenis die vaak (54%) of soms (26%) voorkomt;
- Als voorzorgmaatregelen die mensen zelf hebben getroffen scoort de rookmelder (91%) en de NL-Alert op de telefoon (84%) het hoogst;
- Als onderwerpen of aspecten welke aandacht verdienen in het nieuwe veiligheidsbeleid worden het meest genoemd:

- Verloedering van de woonomgeving/ vervuiling/ rommel/ afval	59%
- Verkeersveiligheid in de kernen	49%
- Aanpak jeugdoverlast/ overlastgevende jongeren	41%
- Drugshandel en drugsgebruik	39%
- Hondenpoep/ dierenoverlast	39%
- 19% van de respondenten zegt tevreden te zijn over de politie; niet tevreden is 21% waarvan 9% helemaal niet tevreden is;
- 46% van de respondenten zegt de politie zelden te zien in de buurt; 23% stelt dat ze politie nooit zien. De zichtbaarheid in de buurt van gemeentelijke handhavers is nog slechter: 73% zegt deze nooit in de buurt te zien.
- Over het functioneren van de gemeente heerst er meer ontevredenheid dan tevredenheid met betrekking tot de aanpak van leefbaarheid en veiligheid. Zo is ruim een derde van de respondenten uitgesproken van mening dat de gemeente zich niet voldoende inzet voor de leefbaarheid en veiligheid in de buurt.

De rapportage veiligheidsonderzoek gemeente Pekela is als bijlage 1 toegevoegd. Pagina 2 en 3 van de rapportage bevat daarin de Managementsamenvatting.

Hoofdstuk 4 Welke prioriteiten en ambities formuleren we voor ons zelf?

4.1 In 'der Beschränkung zeigt sich erst der Meister'¹; keuze en focus

In dit hoofdstuk wordt gelet op in de vorige hoofdstukken gemaakte verkenning van 'het speelveld', de stap gemaakt naar het voor de gemeente Pekela formuleren van prioriteiten en ambities. Hierbij is het verstandig aan onszelf beperkingen op te leggen zodat niet alles belangrijk wordt en daarmee de facto ook weer niets. Van belang is dus nadrukkelijk focus aan te brengen en de keuzes te beperken tot wat echt belangrijk en ook realistisch is voor wat betreft de aanpak van de onveiligheid van de Pekelders. Daarbij geldt ook dat op veel veiligheidsthema's in de effectieve aanpak juist een regionale of soms nationale aanpak meer 'voorliggend' is zodat de gemeente 'bescheidenheid' past. Kortom beperking en daarmee focus en passendheid bij de eigen schaal en slagkracht.

4.2 De voorgestelde beleidsprioriteiten

Geredeneerd vanuit de diverse beleidsplannen van Nationale en ook regionale veiligheidspartners en ook gelet op de eigen geformuleerde ambities en voornemens zoals in de Toekomstvisie Pekela en gelet op de beschikbare CBS-data en de resultaten van het eigen bewonersonderzoek, worden de volgende vier beleidsprioriteiten voorgesteld als kader voor het Veiligheidsbeleid. Het gaat daarbij om een (geprioriteerde) focus voor de komende vier jaar. Dit betekent overigens niet dat er geen aandacht wordt besteed aan de overige thema's en issues die zich daarin voordoen. In de dagdagelijkse 'ontvangst' van allerlei veiligheidsvraagstukken en casuïstiek, wordt zeker ook op andere terreinen gehandeld en gewerkt aan passende oplossingen. Daarvoor is immers veiligheid een te belangrijk thema. Maar door te kiezen en te beperken, kan ook een meer realistische aanpak ontstaan.

De voorgestelde, geprioriteerde veiligheidsthema's zijn:

- I Aanpak en bestrijding van risico's op onveiligheid bij jongeren (risicojongeren).
- II Aanpak en bestrijding van lokale (criminele) ondermijning w.o. drugscriminaliteit.
- III Aanpak verkeersonveiligheid in wijken en buurten.
- IV Aanpak en bestrijding van (woon)overlast in wijken en buurten.

Per thema volgt in de volgende paragraaf een toelichting met daarbij ook een uitwerkingsrichting voor wat betreft maatregelen en (uitvoerings)acties.

4.3 De geprioriteerde veiligheidsthema's toegelicht

4.3.1 Aanpak en bestrijding van risico's op onveiligheid bij jongeren (risicojongeren).

Dit thema heeft raakvlakken met diverse andere beleidsterreinen in vooral ook het Sociaal domein. Het gaat hierbij om het vroegtijdig bijsturen van ongewenste ontwikkelingen bij jongeren die in alle stadia van hun volwassenwording, gedrag (kunnen) vertonen die ongewenst voor de samenleving als geheel. Te denken valt hierbij aan hinderlijk, overlastgevend of zelfs crimineel gedrag die jongeren vertonen in groepsverband of soms ook individueel. Achter dit gedrag spelen uiteenlopende factoren waar samen met ouders/ opvoeders, maar ook met scholen interventies moeten worden bedacht en

¹ Citaat van Johann Wolfgang von Goethe uit 1800 wat zoveel betekent als 'in de beperking toont zich de meester'.

uitgevoerd. Daarbij is in de ontwikkeling van het kind of de jongere het belang om signalen van (min of meer) ontsporend gedrag, zo vroeg mogelijk op te sporen en te duiden en daarop die integrale interventies te doen. De interventies moeten ook zijn afgestemd op en met het systeem (vaak is dat het gezin of de opvoedsituatie), zodat er een duurzame oplossing kan ontstaan. Binnen de gemeente is hierin een cruciale en centrale rol belegd bij de casusregisseurs Jeugd. Maar ook de eigen boa's en de Leerplichtambtenaar (LPA) spelen hierin een nadrukkelijke rol. Externe partners zijn hierbij: de Badde (jongerenwerk, schoolmaatschappelijk werk), het onderwijs (Primair en Voortgezet Onderwijs), Jeugdhulp en -zorginstellingen (Jeugdzorg Noord-Nederland, Jeugdbescherming Noord, Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdreclassering e.a.) en uiteraard ook de Politie en het Openbaar Ministerie. Inmiddels is er al een start gemaakt met een periodiek, integraal overleg waarin risicjongeren in groepsverband op de schaal van de gemeente, worden geïdentificeerd en waarin een groepsaanpak wordt bepaald.

4.3.2 Aanpak en bestrijding van lokale (criminele) ondermijning w.o. drugscriminaliteit.

Het thema Ondermijning is een thema waar we in Pekela ook niet om heen kunnen. Het in maart 2023 verschenen rapport *Ondermijning in het Ommeland* van Van der Torre (et al.), geeft ook voor de gemeente Pekela een onthutsend beeld van criminogene factoren en daarmee de voedingsbodem die er bestaat voor criminele ondermijnende activiteiten en risico's daarop. Het gaat daarbij voornamelijk om drugsgebruik, drugshandel en drugsproductie met vaak een samenloop met andere criminele activiteiten zoals vastgoedfraude, witwassen, mensenhandel en digitale criminaliteit. Hierbij valt ook op dat in de zgn. 'jonge aanwas' Pekela ongunstig scoort. Het 'veelkoppig monster' van de ondermijning vraagt dan ook om een lokale aanpak afgestemd met een aanpak in de regio. Al met al zal op dit thema er zeker een tandje bij moeten. Het rapport van Van der Torre (et al.) is voor ook dit Integraal veiligheidsbeleidsplan zo bepalend en zo'n belangrijke fenomeenstudie, dat in de bijlage (bijlage 2) bij dit plan het rapport is opgenomen. Zeker voor hen die nog geen kennis van dit rapport hebben kunnen nemen, biedt het daarmee een kans zich alsnog te kunnen verdiepen in de context van de regio voor wat betreft de uitdagingen op het veiligheidsgebied.

4.3.3 Aanpak verkeersonveiligheid in wijken en buurten

Uit het CBS-onderzoek en ook uit het eigen onderzoek komt duidelijk naar voren dat de (tenminste ervaren) verkeersonveiligheid een thema is dat breed speelt. Het gaat daarbij voornamelijk om hard en gevaarlijk rijden in wijken en buurten. Een hardnekkig probleem dat niet enkel met herinrichting van de weg en de openbare ruimte is op te lossen. Ook gedragsbeïnvloeding (rijden is immers gedrag) is nodig om het voor een ieder leefbaar te laten worden en te houden. Dit thema zal vooraleerst moeten worden aangepakt via het eigen gemeentelijk Verkeers- en vervoersbeleid. Dat het thema speelt wordt duidelijk uit het veiligheidsonderzoek onder inwoners. Verkeersveiligheid in de kernen scoort als beleidsprioriteit hoog (49%).

4.3.4 Aanpak en bestrijding van (woon)overlast in wijken en buurten

Het laatste thema hangt ook nauw samen met het vorige thema en betreft de leefbaarheid in buurten en kernen. Je veiligheid in je eigen woonomgeving kan behoorlijk onder druk komen te staan als burens ernstige woonoverlast veroorzaken en nauwelijks gehoor geven aan oproepen tot gedragsaanpassing. Als gemeente hebben we daar verschillende instrumenten voor om gewenst gedrag af te dwingen en in bepaalde gevallen werken we daarin ook nauw samen met andere partners waaronder de woningcorporatie of de particuliere woningverhuurder. Maar naast de overlast die wordt ervaren van gedrag van bepaalde mensen, speelt ook de vervuiling of rommel op straat en/ of de verloedering van de woonomgeving een duidelijke rol bij de beleving van de

veiligheid. Uit het veiligheidsonderzoek uitgevoerd onder de inwoners, komt dat drie op de vijf (60%) aangeeft hier het afgelopen jaar soms tot vaak mee te maken heeft gehad. Vervuiling/ rommel/ afval/ verloedering scoort dan ook het hoogst als thema (59%) waar de gemeente naar de mening van de respondenten in haar veiligheidsbeleid prioriteit aan zou moeten geven. Daarmee is het een thema die dan ook geprioriteerd moet worden.

4.4 Uitvoeringsprogramma des burgemeester en/ of college

In de rol- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen gemeenteraad en college, is het aan de raad om de prioriteiten te bepalen en daarbij ook de benodigde financiële kaders vast te leggen. In het volgende hoofdstuk gaat het over de Financiën. Voor wat betreft de 'hoe-vraag' (tactische en operationele aanpak) is dit aan het college en in het bijzonder aan de burgemeester als bijzonder-taakverantwoordelijke voor de openbare orde en de veiligheid in de gemeente. Op basis van een uitvoeringsplan welk plan ook integraal zal worden afgestemd met de andere veiligheidspartners, zal uiteindelijk de meest effectieve aanpak worden bepaald en tot uitvoering worden gebracht. Gelet op de voorgestelde vier prioriteiten (risicjongeren, ondermijning, verkeersveiligheid en overlast in wijken en buurten), zal ook per prioriteit een uitvoeringsplan worden opgesteld die (uiteraard) ook ter kennisgeving aan de gemeenteraad wordt aangeboden. Voor wat betreft het uitvoeringsplan op het thema ondermijning, is deze al grotendeels gereed. Op de nadere thema's is het van belang ook aansluiting te houden met reeds bestaande plannen.

Hoofdstuk 5 Financiën en inbedding in de organisatie

5.1 Financiën

De uitvoering van het Integraal Veiligheidsbeleid vindt plaats binnen de bestaande begroting en is met name terug te vinden in het programma Woonomgeving (programma 1). In dit programma is Openbare Orde en Veiligheid (OOV) weliswaar als afzonderlijk taakveld opgenomen, maar zoals ook al uit de voorgestelde prioriteiten naar voren komt, zijn met name ook de taakvelden verkeer en vervoer en openbaar groen taakvelden waar vanuit gewerkt moet gaan worden om ook het veiligheidsbelang te dienen. Binnen de eigen begroting op het taakveld OOV is er sprake van een totale begrotingssom van € 1.420.000 (afgerond) waarvan al € 770.000 (afgerond) begroot is voor de bijdrage aan de Veiligheidsregio Groningen. het overig beschikbare budget ad € 650.000 (afgerond) is grotendeels bestemd voor loonkosten boa's, toezichthouder bouw en overig OOV-personeel.

In overzicht:

Begroting 2023	Baten	Lasten	Saldo
Crisisbeheersing en brandweer		769.721	- 769.721
Openbare orde en Veiligheid	59.335	709.438	- 650.103
Totaal	59.335	1.479.159	- 1.419.824

5.2 Plaats in de organisatie en formatie

Voor wat betreft de organisatorische inbedding, is er sprake van een aantal medewerkers die binnen de afdeling Fysiek werkzaam zijn en een aantal medewerkers binnen de Afdeling Sociaal. In totaal is er sprake van een formatieomvang van 5,6 fte. waarvan 1,0 tijdelijk is.

In overzicht:

Formatie gemeente (juli 2023); 1 fte. is 1.400 uur effectief	
Adviseur OOV; afdeling Sociaal waaronder 0,5 voor verbinding zorg en veiligheid, nazorg ex-gedetineerden, ondermijning en aandachtsfunctionaris mensenhandel.	2,5 fte. (structureel)
Buitengewoon opsporingsambtenaar (boa); domein Openbare ruimte; afdeling Fysiek	2,0 fte. (structureel)
Toezichthouder Wabo/ Omgevingswet; afdeling Fysiek	0,6 fte. (structureel)
Juridische ondersteuning; afdeling Fysiek	1,0 fte. (incidenteel)

In het rapport van Van der Torre (Rapport Ondermijning in het Ommeland; maart 2023) worden in paragraaf 6.3 (p. 60 e.v.) de nodige opmerkingen geplaatst bij de huidige gemeentelijke veiligheidsorganisaties. Zo wordt gesteld dat 'de gemeentelijke veiligheidsorganisaties kwetsbaar zijn. Ze zijn achteropgeraakt bij een driedubbele groei van de veiligheidsproblematiek: complexere

problematiek (zoals de combinatie van sociaaleconomische achterstanden, drugsgebruik en criminaliteit), meer veiligheidstaken en de taakverschuiving van de politie naar gemeenten.

De consequentie is dat de gemeentelijke veiligheidsorganisaties tegen knellende grenzen aanlopen. Niet alleen wat betreft de ondermijning, maar over de hele breedte van de gemeentelijke veiligheidstaak' (p. 60-63 Rapport Ondermijning in het Ommeland).

In de gemeente Pekela is de situatie zeker in vergelijking met andere, grotere gemeenten relatief goed te noemen. Bij de vaststelling van de begroting over 2023 is geld beschikbaar gekomen voor een structurele uitbreiding van de boa-capaciteit en is er voor (tenminste) twee jaar budget (twee maal € 60.000,-) vrijgemaakt voor de lokale aanpak van ondermijning. Dit geeft de gemeente Pekela voorsnog voldoende armslag en slagkracht. Wel is het van belang nauw te blijven samenwerken met de andere gemeenten in de regio.

Hoofdstuk 6 Tenslotte

Veiligheid is geen rustig bezit, ook niet in Pekela. Veiligheid is wel een basisvoorwaarde voor een gezond en gelukkig leven in een omgeving die potentieel ook veel kansen biedt op het vergroten van die veiligheid. Uit het gehouden veiligheidsonderzoek onder inwoners van Pekela komt naar voren dat Inwoners van de gemeente Pekela doorgaans positief zijn over de buurt en de mensen die er wonen. Zo vindt tweederde (68%) dat mensen in de buurt op een prettige manier met elkaar omgaan. Nog eens 58% zegt in een gezellige buurt te wonen, waar mensen elkaar helpen. Juist ook dit kenmerk van een kleine gemeenschap, vergroot weer de kans om het veilig te maken en te houden. Niettemin zullen inwoners en alle relevante (overheids)organisaties onder regie van de gemeente, ieder dag weer opnieuw de inspanning moeten blijven leveren voor het veiliger maken en houden van onze mooie gemeente.

Bijlagen:

1. Rapportage veiligheidsonderzoek gemeente Pekela, Enigma Research, juli 2023.
2. Ondermijning in het Ommeland; Een analyse van (de gemeentelijke aanpak van) ondermijning in negen Groningse gemeenten; E. van der Torre (et al.)